

Tverrfaglig plan for generell del av helsefagutdanningene

Vitenskapsteori og forskningsmetode

Etikk

Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

15 og 30 felles studiepoeng

Vedtatt av Avdelingsstyret 12.06.02 med siste endring 11.06.03

I	
Innledning	2
Mål	3
Innhold	4
VEKS I, II og III	5
Organisering og arbeidsmåter	8
Organisering	8
Arbeidsmåter	9
Vurdering	10
Frammøtepliktig studiedeltakelse	10
Eksamen	10
Pensum	12

Innledning

Fagplanen omfatter fagområdene vitenskapsteori og forskningsmetode, etikk, kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning og stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk. Disse fagområdene utgjør generell del av rammeplanene for helse- og sosialfagutdanningene i Norge gjennom vedtak fattet av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF).

På bakgrunn av endringer i miljø og levkår, i medisinsk utvikling og befolkningens helsetilstand, helse- og sosialpolitikk og utdanningspolitiske mål og prioriteringer, ble en felles innholdsdel vedtatt i 1994 for barnevern-, ergoterapeut-, fysioterapeut-, radiograf-, sosionom, sykepleier- og vernepleierutdanningene. Omfanget er 30 studiepoeng. Felles innholdsdel med omfang 15 felles studiepoeng for audiograf-, bioingeniør- og ortopediingeniørutdanningene ble vedtatt i 1995. Høgskolen i Oslo har også vedtatt 15 felles studiepoeng for reseptarutdanningen, mens KUF's vedtak for denne utdanningen er 3 studiepoeng i vitenskapelig arbeidsmåte (Nasjonalt råd for helse- og sosialfagutdanning 1997). I 1999 ble tannteknikerutdanningen startet ved Høgskolen i Oslo. Felles innholdsdel på 15 studiepoeng inngår også i denne utdanningen.

Ved Avdeling for helsefag er de felles fagområdene samlet i enheten VEKS der V står for vitenskapsteori, E for etikk, K for kommunikasjon og samhandling, mens S står for stats- og kommunalkunnskap og helse- og sosialpolitikk.

Fagplanen for generell del i helsefagutdanningene ved Avdeling for Helsefag, Høgskolen i Oslo, skal legge rammer for felles forståelse i helse- og sosialarbeid når det gjelder grunnleggende verdier, forholdet mellom tjenesteyter og bruker, tilegnelse av kunnskap for yrkesutøvelse samt bidra til å styrke samarbeidet mellom ulike faggrupper. Fagplanen inngår som del av avdelingens profesjonsutdanninger og er organisert som felles del av bioingeniør-, ergoterapeut-, fysioterapeut-, mensendieck-, ortopediingeniør-, radiograf-, reseptar-, og tannteknikerutdanningene.

VEKS kan være et aktuelt tilbud til utvekslingsstudenter og som studietilbud for ferdigutdannet helsepersonell som ikke har fagområdene i sin tidligere utdanning.

Mål

Helse- og sosialfagutdanningene har som formål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som setter mennesket i sentrum, og som kan planlegge og organisere tiltak i samarbeid med brukere og andre tjenesteytere. Formålet med den felles innholdsdelen i ramme-/studie- og fagplaner er å bidra til at studenten tilegner seg nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse- og sosialtjenestene som kan danne basis for utviklingen av felles holdninger og noen felles ferdigheter.

Den felles innholdsdelen skal bidra til å utdanne yrkesutøvere som

- tar utgangspunkt i brukernes behov i sitt arbeid, og som kan planlegge og organisere tiltak i samarbeid med de mennesker det gjelder (15 og 30 studiepoeng)
- har evne til å reflektere over og begrunne sin virksomhet i forhold til overordnede faglige og etiske perspektiver, og kan se sin yrkesrolle i et kritisk lys (15 og 30 studiepoeng)
- tar medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om årsaker til hjelpebehov og virkning av tiltak og uheldige samfunnsforhold (30 studiepoeng)
- kan bidra til at den som trenger hjelp fra helse- og sosialtjenesten får et egnet tilbud (15 og 30 studiepoeng)
- har kunnskap om organisasjonens plass i samfunnet og egen plass i organisasjonen (30 studiepoeng)
- har kunnskap om andre yrkesgrupper, og som kan vurdere egen og andres kompetanse i konkrete samarbeidssituasjoner (15 og 30 studiepoeng)

Innhold

I rammeplanens generelle del er det knyttet mål for studentene til hvert delemne for 15 og 30 felles studiepoeng. I det følgende vises mål knyttet til delemnene. Markeringen (F) viser til at målet er felles for studier med 15 og 30 felles studiepoeng, mens punktene uten denne angivelsen gjelder kun for studier med 30 felles studiepoeng.

Vitenskapsteori og forskningsmetode/vitenskapelige arbeidsmåter

Læringsmål

Studentene skal

- tilegne seg kunnskap om vitenskap og vitenskapelig metode for å kunne lese forskningsrapporter og nyttiggjøre seg forskningsresultater i sin yrkesutøvelse
- lære seg å begrunne sine handlinger overfor brukerne, overfor andre yrkesutøvere og overfor arbeidsgivere
- forberedes til å kunne utføre prosjektarbeid og å dokumentere eget arbeid (F)

Etikk

Læringsmål

Studentene skal

- utvikle et helhetlig syn på mennesket og respekt for menneskets integritet og rettigheter (F)
- utvikle forståelse for etiske dilemmaer på samfunnsplan knyttet til helse- og sosialpolitikken og konsekvenser for levekår og velferd
- oppøve evnen til å avsløre verdikonflikter og etiske dilemmaer i praktisk helse- og sosialarbeid på individ-, gruppe- og samfunnsnivå, og oppøve evne til etisk refleksjon og utvikle etisk handlingsberedskap (F)

Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

Læringsmål

Studentene skal utvikle sine ferdigheter i

- kommunikasjon og samarbeid (F)
- å oppøve evne til lagarbeid, både sammen med brukerne og andre yrkesgrupper (F)
- å tilegne seg kunnskaper om samarbeidsformer og andre faggruppers kompetanse (F)

Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

Læringsmål

Studentene skal tilegne seg kunnskaper om

- forvaltningsnivåer og beslutningsprosesser
- velferdssamfunnet og helse- og sosialpolitikken
- relevante lover, om lovgrunnlag og rettssikkerhet
- rammene for eget arbeid og oppgavefordelingen mellom yrkesgruppene
- hvordan prioriteringer i samfunnet generelt, og i helse- og sosialsektoren spesielt får konsekvenser for ulike brukergrupper
- hvordan de selv kan påvirke helse- og sosialpolitikken

VEKS I, II og III

VEKS består av tre deler, VEKS I, II og III. Fagplanen er utarbeidet med tanke på at de ulike delemnene overlapper hverandre og kan integreres. Delemnene og sentrale tema fra hvert delemne fremhever ulike perspektiver som kan knyttes sammen gjennom et 3-årig studieforløp.

VEKS I har fått benevnelsen "Helsefagstudenten i dag" for å vektlegge at den nye studenten innen helsefag skal lære grunnleggende og dagsaktuelle problemstillinger og kunnskapsområder. VEKS I har et omfang på 7.5 studiepoeng for alle studentene.

VEKS II har fått benevnelsen "Bruker og helsearbeider - refleksjon over praksis" for å tydeliggjøre at innholdet er knyttet til ulike kunnskapsområder som er relevante i forhold til praksis. VEKS II har et omfang på 7.5 studiepoeng for alle studentene.

VEKS III har fått benevnelsen "Snart helsearbeider" for å tydeliggjøre at innholdet er en integrering av kunnskap, erfaringer, refleksjoner, ferdigheter og handlingskompetanse knyttet til yrkesutøvelse. VEKS III har et omfang på 15 studiepoeng og gjelder for ergoterapi-, fysioterapi-, mensendieck- og radiografutdanningen. 3 av studiepoengene hører til fordypningsoppgaven i det enkelte studium.

VEKS I - Helsefagstudenten i dag - 7.5 sp

Læringsmål

Studenten skal

- gjennom handling vise at de har relasjonskompetanse og respekt i forhold til andre
- mestre problemløsning og arbeid i gruppe
- dokumentere begynnende ferdighet i skriftlig arbeid
- ha innsikt i én vitenskapelig metode
- kunne beskrive hverdagslig viten og vitenskapelig viten
- ha innsikt i etiske grunnbegreper
- beskrive etiske dilemmaer i forhold til taushetsplikt
- vite hva taushetsplikt innebærer

Sentrale tema

Vitenskapsteori og metode/vitenskapelige arbeidsmåter

- vitenskapsteori
- tradisjon og tenkemåter i helsefagene
- én vitenskapelig metode
- krav til et skriftlig arbeid
- kilder og referanser

Etikk

- etiske grunnbegreper
- etiske prinsipper for helse- og sosialpersonell
- dagsaktuelle etiske dilemmaer
- lovverk for helsepersonell
- taushetsplikt

Kommunikasjon, samarbeid og konfliktløsning

- gruppearbeid, samhandling og konfliktløsning
- kommunikasjon - relasjoner
- flerkulturell kommunikasjon

VEKS II - Bruker og helsearbeider - refleksjon over praksis, 7.5 sp

Læringsmål

Studenten skal

- identifisere etiske problemstillinger i praksis og anvende etisk refleksjon i relasjon til disse
- kjenne til generelle og faglige normer for helse- og sosialarbeid, yrkesetiske retningslinjer og identifisere relevante problemstillinger i tilknytning til praksis
- kjenne til dokumentasjon av praksis og faglig formidling i tverrfaglige samarbeidsgrupper
- kjenne til ansvars- og arbeidsområdene for samarbeidsgrupper på praksisstedet
- identifisere og forstå brukers perspektiv og rolle på praksisstedet
- reflektere over og fremme forslag for å ivareta brukermedvirkning
- ivareta taushetsplikt og personvern i tilknytning til praksis
- ha kunnskaper og ferdigheter i vitenskapelige arbeidsmåter
- kunne anvende forskningsetiske retningslinjer i skriftlige arbeider
- kunne plassere egen yrkesgruppe og yrkeskompetanse i forhold til andre aktører og samarbeidspartnere i helsetjenesten, samt kunne formidle dette på en ryddig måte
- ha ferdigheter i kommunikasjon og konfliktløsning i konkrete situasjoner på problemstillinger i forhold til brukere og samarbeidspartnere

Sentrale tema

Vitenskapsteori og metode

- etiske perspektiver på forskning med vekt på informert samtykke
- intervju som metode
- faglig formidling
- kildekritikk

Etikk

- etiske dilemmaer i praksis
- yrkesetiske retningslinjer
- normer for helsefaglig arbeid
- etiske konfliktområder

Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

- møte med brukeren
- veiledning i praksis
- yrkesroller og ansvarsforhold
- tverrfaglig samarbeid

VEKS III - Snart profesjonell helsearbeider, 15 sp

3 av de 15 studiepoengene i VEKS III inngår i fordypningsoppgaven i det enkelte studium.

Læringsmål

Studenten skal

- vise innsikt i ulike former for kunnskap i helse- og sosialfagene, hva eget fag bygger på og kunne presentere og drøfte dette i tilknytning til aktuelle problemstillinger i helse- og sosialsektoren
- vise begynnende ferdigheter i å analysere vitenskapelige artikler.
- ha innsikt i ulike måter å begrunne og dokumentere praksis

- anvende etisk refleksjon, samt vise en etisk og faglig profesjonell holdning til brukere, samarbeidspartnere og over- og underordnede i praksisrelaterte situasjoner
- vise kunnskap og innsikt i praksisstedets rammebetingelser og organisering
- vise innsikt i sentrale problemstillinger sett fra bruker-, helse- og sosialpersonell- og samfunnsperspektiv
- ha innsikt og ferdigheter i å kvalitetssikre og kvalitetsutvikle egen fagutøvelse
- kunne identifisere dagens helsepolitiske og økonomiske problemstillinger og prioriteringer, samt sette disse i sammenheng med ulike profesjoner

Sentrale tema

Vitenskapsteori og forskningsmetode

Vitenskapsteori og forskningsmetode i VEKS III er med i fagplanen til den enkelte utdanning.

Etikk

- etikk og prioriteringer i helsesektoren
- autorisasjon, ansvarlighet og aktsomhet, faglig forsvarlighet
- brukermedvirkning som kvalitetssikring
- forskningsetikk
- etikk og kultur

Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

- helse og samfunn
- politiske føringer og prioriteringer
- lov og regelverk
- organisering av norsk helsetjeneste
- rammebetingelser for helse- og sosialtjenester
- brukermedvirkning
- helseøkonomi
- kvalitetssikring, internkontroll og kvalitetsutvikling

Organisering og arbeidsmåter

Organisering

VEKS er organisert slik at studentene fra de ulike utdanningene er mest mulig samlet.

VEKS I som organiseres over 5 uker, er en del av 1. semester for alle studiene. Alle studentene følger samme organisering.

VEKS II går over 5 uker hvorav 3 uker i praksis. Praksis integreres i det enkelte fagspesifikke studium. VEKS II er i 2. studieår for Ergoterapeut-, Fysioterapeut-, Mensendieck-, Ortopediingeniør-, Radiograf- og Reseptarutdanningen og i 3. studieår for Bioingeniør- og Tannteknikerutdanningen.

VEKS III går over 6 uker i 5. semester.

Oversiktene nedenfor viser fordelingen og omfanget av de ulike fagområdene i VEKS I, II og III.

Organisering av VEKS for studier med 15 studiepoeng - Bioingeniør-, ortopediingeniør-, reseptar og tannteknikerstudiet

	1. studieår	2. studieår for Ortopediing.- og Reseptarstudiet/ 3. studieår for Bioingeniør- og Tannteknikerstudiet	Sum omfang
	VEKS I Omfang i sp	VEKS II Omfang i sp	
Vitenskapelige arbeidsmåter	1,5	1,5	3
Etikk	3	3	6
Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	3	3	6
Sum omfang	7,5	7,5	15

Organisering av VEKS for studier med 30 studiepoeng - Ergoterapeut-, fysioterapeut-, mensendieck- og radiografstudiet

	1. studieår	2. studieår	3. studieår	Sum omfang
	VEKS I Omfang i sp	VEKS II Omfang i sp	VEKS III Omfang i sp	
Vitenskapsteori og forskningsmetode	1,5	1,5	3	6
Etikk	3	3	3	9
Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	3	3		6
Stats- og kommunal-kunnskap, helse- og			9	9

sosialpolitikk				
Sum omfang	7,5	7,5	15	30*

* 27 av studiepoengene knyttes til VEKS og 3 studiepoeng knyttes til fordypningsoppgaven i det enkelte studium.

Arbeidsmåter

Innholdet i VEKS stiller krav både til tilegnelse av faktiske kunnskaper og til refleksjon, modning og egenutvikling.

Det er lagt vekt på arbeidsmåter som utfordrer studentene både til problemløsning, til en aktiv og utforskende tilnærming til faglige problemstillinger og til samarbeid på tvers av yrkes- og utdanningsretningene. Ut fra dette er det valgt både problembaserte og prosjektorganiserte tilnærminger.

VEKS-studiet forutsetter at studentene er aktive og selvstendige deltakere. Trening i samarbeid og samspill med andre er både et mål og en arbeidsmåte. Det legges stor vekt på gruppearbeid ut fra en problembasert læringsmodell. I VEKS I er gruppene på 9-10 studenter med veileder. For å legge til rette for tverrfaglig samarbeidslæring omfatter hver studentgruppe studenter fra minst fire utdanninger. Gruppearbeidet er knyttet nært opp til og kombinert med selvstudier. Studentene må lære seg både informasjonsferdigheter og selvstendig arbeid, samarbeid og utveksling av informasjon.

Undervisningstilbudet består av forelesninger, biblioteksøk, veiledning til gruppene samt generell oppfølging og tilbakemeldinger fra veileder.

Vurdering

Studentene blir vurdert gjennom frammøtepliktig gruppearbeid og praksis, samt eksamen.

Eksamenene i VEKS beskriver vilkårene som gjelder for progresjon. I tillegg har de enkelte fag- og studieplanene for studiene bestemmelser om progresjon i studiet som også knyttes opp mot VEKS. Det henvises til vurderingskapitlet i den enkelte fag- og studieplan.

Frammøtepliktig studiedeltakelse

VEKS følger fellesbestemmelsene ved Avdeling for helsefag om frammøtepliktig studiedeltakelse. Frammøteplikten er 80%.

Frammøteplikt gjelder for obligatoriske oppgaver i PBL-grupper og for praksis.

Eksamen

Eksamen i VEKS I 7,5 sp

Eksamensinnhold:	Læringsmål fra VEKS I
Eksamensform:	Skriftlig prosjekt i gruppe, muntlig presentasjon i gruppe og gruppeopponent på annen gruppes prosjektoppgave.
Tidspunkt:	I. semester for alle utdanninger
Vurderingsuttrykk:	Bestått/ikke-bestått
Ekstern sensor deltar i utarbeidingen av vurderingskriterier.	

For å fremstille seg til eksamen i VEKS II må eksamen i VEKS I være bestått.

Eksamen i VEKS II 7,5 sp

Eksamensinnhold:	Læringsmål fra VEKS I I
Eksamensform:	Skriftlig prosjekt i gruppe
Tidspunkt:	4. semester for Ergoterapeut-, Fysioterapeut-, Mensendieck-, Ortopediingeniør-, Radiograf- og Reseptarutdanningen 6. semester for Bioingeniørutdanningen og Tannteknikerutdanningen
Vurderingsuttrykk:	Bestått/ikke-bestått
Ekstern sensor deltar i utarbeidingen av vurderingskriterier.	

For å fremstille seg til eksamen i VEKS III må eksamen i VEKS II være bestått.

Eksamen i VEKS III 12 sp

Eksamensinnhold:	Læringsmål fra VEKS I I I
Eksamensform:	Skriftlig prosjekt i gruppe, muntlig presentasjon i gruppe og gruppeopponent på annen gruppes prosjektoppgave
Tidspunkt:	5. semester for Ergoterapeut-, Fysioterapeut-, Mensendieck- og Radiografutdanningen
Vurderingsuttrykk:	Bestått/ikke-bestått
Ekstern sensor deltar i utarbeidingen av vurderingskriterier og vurderer 10% av kandidatene.	

Pensum

Å finne frem til og velge ut litteratur er viktig del av problemorientert læring. Litteraturlisten er derfor felles for VEKS I, II og III. Pensumlitteratur merket med * anbefales spesielt for 15 felles studiepoeng, mens ** anbefales for 30 studiepoeng. Det tas forbehold om endringer.

Vitenskapsteori og vitenskapelige arbeidsmåter

Bjørndal, A., Flottorp, S. & Klovning, A. (2000) *Medisinsk kunnskapshåndtering*. Oslo, Gyldendal Akademisk.

Dalland, O. (2000) *Metode og oppgaveskriving*. 3. utgave. Oslo, Universitetsforlaget (* og **).

Fjelland, R. & Gjengedal, R. (1995) *Vitenskap på egne premisser. Vitenskapsteori og etikk for helsearbeidere*. Oslo, Ad Notam Gyldendal.

Halvorsen, K. (1998) *Forskningsmetode for helse- og sosialfag*. 2. Opplag. Oslo, Cappelen Akademiske forlag.

Thuren, T. (1993) *Vitenskapsteori for nybegynnere*. Oslo, Universitetsforlaget (* og **).

Aadland, E. (1997) "Og eg ser på deg –": *Vitenskapsteori og metode i helse- og sosialfag*. Oslo, Tano Aschehoug (**).

Etikk

Christoffersen, S.A. (1997) *Handling - Person - Samfunn. En innføring i grunnlagsetikk for helse- og sosialfagene*. Oslo, Tano Aschehoug (* og **).

Tranøy, K.E. (1999) *Medisinsk etikk i vår tid*. Bergen, Fagbokforlaget.

Aadland, E. (1998) *Etikk for helse- og sosialarbeidarar*. Oslo, Det Norske Samlaget (**).

Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

Eide, H. & Eide, T. (1996) *Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning, etikk..* Oslo, Ad Notam Gyldendal (* og **).

Horntvedt, T. (1996) *Helsearbeid i flerkulturell sammenheng*. Oslo, Vett og Viten A/S (* og **).

Hylland Eriksen, T. (1997) *Flerkulturell forståelse*. Oslo, Tano Aschehoug (*).

Thornquist, E. (1998) *Klinikk, kommunikasjon, informasjon*. Oslo, Ad Notam Gyldendal.

Weihe, H.J. (1997) *Relasjonsarbeid og kommunikasjon*. Oslo, Tano Aschehoug.

Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

Bjerkedal, T. (1992) *Forebyggende medisin*. Oslo, Ad Notam Gyldendal.

Elster, E. & Hegerstrøm, T. (eds.) (1997) *Kommunale hjemmetjenester- mangfold og muligheter*. Oslo, Tano Aschehoug.

Eriksen, T.H. & Arntsen, T. (1999) *Kulturforskjeller i praksis*. 2. utg. Oslo, Ad Notam Gyldendal.

- Garsjø, O. (2000) *Sosiologisk tenkemåte. En introduksjon for helse- og sosialarbeidere*. Oslo, Universitetsforlaget (* og **).
- Hallandvik, J.E. (2000) *Helsetjeneste og helsepolitikk*. Oslo, Gyldendal Akademisk (**).
- Halvorsen, K. (1998) *Grunnbok i helse- og sosialpolitikk*. Oslo, Tano Aschehoug (**).
- Kyrkjebø, J.M. (1998) *Kvalitetsutvikling i helsetjenesten*. Bergen, Fagbokforlaget.
- NOU 1997:18. *Prioritering på ny. Gjennomgang av retningslinjer for prioriteringer innen norsk helsetjeneste*.
- Ohnstad, B. (2000) *Juss for helse- og sosialarbeidere. En innføring i juridisk tenkning, metode og lovgivning*. 2. utg. Bergen, Fagbokforlaget (**).
- Røiseland, A. et al (1999) *Lokalsamfunn og helse. Forebyggende arbeid i en brytningstid*. Bergen, Fagbokforlaget.
- Schreiner, A. (1997) *Kom i gang! Håndbok i praktisk kvalitetsutviklingsarbeid*. Oslo, Apo forlag.
- Solli, H.M. et al (1999) *Økologisk helsefare*. Oslo, Ad Notam Gyldendal.
- Sosial- og helsedepartementet og Statens helsetilsyn (1995) *Du trenger ikke være dårlig for å bli bedre. Nasjonal strategi for kvalitetsutvikling i helsetjenesten*. IK – 2482.
- Statens helsetilsyn (1994) *Kvalitetsutvikling i helsetjenesten: analyse, tiltak, evaluering*. IK-2464
- Statens helsetilsyn (1998) *Kvalitetsstyrte helseorganisasjoner – til deg som medarbeider*. IK- 2616
- St.meld. nr. 26 (1999 – 2000) *Om verdier for den norske helsetjenesten*. Oslo. Sosial- og helsedepartementet (* og **)

Annen aktuell litteratur

- Dalland, O. (1999) *Pedagogiske utfordringer for helse- og sosialarbeidere*. Oslo, Universitetsforlaget AS. (* og **)
- Dawes, M. et al (1999) *Evidence-based practice. A primer for health care professionals*. Edinburgh, Churchill Livingstone.
- Lauvås, K. & Lauvås, P. (1994) *Tverrfaglig samarbeid. Perspektiv og strategi*. Oslo, Tano (* og **).
- Schei, E. & Gulbrandsen, A. (2000) *Forstår du, doktor? Mot en humanistisk legeutdanning*. Oslo, Tano Aschehoug.
- Vatne, S. (1998) *Pasienten først? Om medvirkning i et omsorgsperspektiv*. Bergen, Fagbokforlaget (*).
- Lov av 2. juli 1999, nr.64 om helsepersonell m.v. (* og **)
- Lov av 2. juli 1999, nr. 63 om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) (* og **)
- Lov av 19. november 1982, nr. 66 om helsetjenesten i kommunene. (**)
- Lov av 2 juli 1999, nr 61 om spesialhelsetjenesten m.m.

Helseforståelse og helsetiltak

Fugelli, P. (1999) *Rød resept. Essays om perfeksjon, prestasjon og helse*. Oslo, Tano Aschehoug (* og **).

Heggen, K. & Mjell, J. (1997) *I Askeladdens fotspor – om dilemmaer i helsefaglig yrkesutøvelse*. Oslo, Tano Aschehoug.

